

Roll No. _____

[Total No. of Pages : 2

PG4S-519 -B-22
M.A. IV Semester Degree Examination
SANSKRIT
Alankara Shastra
Paper : S.C. 4.1

Time : 3 Hours

Maximum Marks : 80

Text : Vakrakti jivita of Kuntaka (Ch. I)

सूचना:- सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

1. कुन्तकस्य देश-काल-कृति विषये प्रबन्धं लिखत।

(16)

(अथवा)

अलङ्कार शास्त्रे वक्रोक्ति प्रस्थान मधिकृत्य प्रबन्धमारचयत।

2. कारिका चतुष्टयं व्याख्यात।

(4×4=16)

i) चतुर्वर्गफलास्वादमप्यतिक्रम्य तद्विदाम्।

काव्यामृतरसेनान्तश्चमत्कारो वितन्यते॥

ii) लोकोन्तरचमत्कारिकारि वैचित्र्य सिद्धये।

काव्यस्यायमलङ्कारः कोऽप्यपूर्वो विधीयते॥

iii) वाच्य वाचक सौभाग्य लावण्य परिपोषकः।

व्यापारशाली वाक्यस्य विन्यासो बन्ध उच्यते॥

iv) शब्दार्थी सहितौ वक्रकवि व्यापारशालिनी।

बन्धे व्यवस्थितौ काव्यं तद्विदाशदकारिणी॥

v) श्रुतिपेशलताशालि सुस्पर्शमिव चेतसा।

स्वभावमसृणच्छायमाभिजात्यं प्रचक्षते॥

vi) असमस्तमनोहारिपदविव्यास जीवितम्।

माधुर्यं सुकुमारस्य मार्गस्य प्रथमो गुणः॥

3. चतुर्णां यथाग्रन्थं काव्यसौन्दर्यं विमृशत।

(4×4=16)

- i) तामभ्युगच्छेद्दु दितानुसारी मुनिः कुशेध्यांहरणाय यातः।
निषादविहाण्डजदर्शनोत्थः श्लोकलमापद्यत यस्य शोकः॥
- ii) द्वयं गतं सम्प्रति शोचनीयतां समागम प्रार्थनया कपालिनः।
कला च सा कान्तिमती कलावतस्लमस्य लोकस्य च नेत्रकौमुदी॥
- iii) स्वेच्छाकेसरिणः स्वच्छस्वच्छायायासितेन्दवः।
त्रायन्तां वो मधुरिपोः प्रपन्नार्तिच्छिदो नखाः॥
- iv) प्रथममरूणच्छायस्तावत्ततः कनकप्रभ
स्तदनु विरहो चाम्यत्तत्री कपोलतलद्युतिः।
प्रसरति ततो ध्वान्तध्वंससक्षमः क्षणदामुखे
सरस विसिनीकन्दच्छेदच्छविर्मृगलाञ्छनः॥
- v) अनेन सार्धं विहराम्बुराशेस्तीरेषु ताडीवन मर्मरेषु।
दीपान्तरानीतलवङ्गपुष्पैरपाकृतस्वेद लवा मरूद्भिः॥
- vi) उपस्थितां पूर्वमपास्य लक्ष्मीं वनं मया सार्धमसि प्रपन्नः।
त्वमाश्रयं प्राप्य तथा नु कोपात्सोढास्मिन् त्वद्भवने वसन्ती॥

4. यथापाद्यं वक्रताप्रकारान् सोदाहरणं विवृणुत।

(16)

(अथवा)

कुन्तकमनुसृत्य सुकुमारमार्गस्य लक्षणं सोदाहरणं विवृणुत।

5. चतुर्णां टिप्पणीः लिखत।

(4×4=16)

- i) स्वभावोक्तिः।
- ii) काव्यप्रयोजनम्।
- iii) लावण्यम्।
- iv) साहित्यम्।
- v) काव्यलक्षणम्।
- vi) पदपरार्धवक्रता।

Roll No. _____

[Total No. of Pages : 2

PG4S-519 -B-22
M.A. IV Semester Degree Examination
SANSKRIT
Alankara Shastra
Paper : S.C. 4.1

Time : 3 Hours

Maximum Marks : 80

Text : Vakrakti jivita of Kuntaka (Ch. I)

सूचना:- सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

1. कुन्तकस्य देश-काल-कृति विषये प्रबन्धं लिखत।

(16)

(अथवा)

अलङ्कार शास्त्रे वक्रोक्ति प्रस्थान मधिकृत्य प्रबन्धमारचयत।

2. कारिका चतुष्टयं व्याख्यात।

(4×4=16)

i) चतुर्वर्गफलास्वादमप्यतिक्रम्य तद्विदाम्।

काव्यामृतरसेनान्तश्चमत्कारो वितन्यते॥

ii) लोकोन्तरचमत्कारिकारि वैचित्र्य सिद्धये।

काव्यस्यायमलङ्कारः कोऽप्यपूर्वो विधीयते॥

iii) वाच्य वाचक सौभाग्य लावण्य परिपोषकः।

व्यापारशाली वाक्यस्य विन्यासो बन्ध उच्यते॥

iv) शब्दार्थी सहितौ वक्रकवि व्यापारशालिनी।

बन्धे व्यवस्थितौ काव्यं तद्विदाशदकारिणी॥

v) श्रुतिपेशलताशालि सुस्पर्शमिव चेतसा।

स्वभावमसृणच्छायमाभिजात्यं प्रचक्षते॥

vi) असमस्तमनोहारिपदविव्यास जीवितम्।

माधुर्यं सुकुमारस्य मार्गस्य प्रथमो गुणः॥

PG4S-519-B-22/2022

(1)

[Contd....

3. चतुर्णां यथाग्रन्थं काव्यसौन्दर्यं विमृशत।

(4×4=16)

- i) तामभ्युगच्छेद्दु दितानुसारी मुनिः कुशेध्यांहरणाय यातः।
निषादविद्वाण्डजदर्शनोत्यः श्लोकलमापद्यत यस्य शोकः॥
- ii) द्वयं गतं सम्प्रति शोचनीयतां समागम प्रार्थनया कपालिनः।
कला च सा कान्तिमती कलावतस्लमस्य लोकस्य च नेत्रकौमुदी॥
- iii) स्वेच्छाकेसरिणः स्वच्छस्वच्छायायासितेन्दवः।
त्रायन्तां वो मधुरिपोः प्रपन्नार्तिच्छिदो नखाः॥
- iv) प्रथममरूणच्छायस्तावत्ततः कनकप्रभ
स्तदनु विरहो चाम्यत्तत्री कपोलतलद्युतिः।
प्रसरति ततो ध्वान्तध्वंससक्षमः क्षणदामुखे
सरस विसिनीकन्दच्छेदच्छेदविर्मृगलाञ्छनः॥
- v) अनेन सार्धं विहराम्बुराशेस्तीरेषु ताडीवन ममरेषु।
दीपान्तरानीतलवङ्गपुष्पैरपाकृतस्वेद लवा मरुद्भिः॥
- vi) उपस्थितां पूर्वमपास्य लक्ष्मीं वनं मया सार्धमसि प्रपन्नः।
त्वमाश्रयं प्राप्य तया नु कोपात्सोढास्मिन् त्वद्भवे वसन्ती॥

4. यथापाद्यं वक्रताप्रकारान् सोदाहरणं विवृणुत।

(16)

(अथवा)

कुन्तकमनुसृत्य सुकुमारमार्गस्य लक्षणं सोदाहरणं विवृणुत।

5. चतुर्णां टिप्पणीः लिखत।

(4×4=16)

- i) स्वभावोक्तिः।
- ii) काव्यप्रयोजनम्।
- iii) लावण्यम्।
- iv) साहित्यम्।
- v) काव्यलक्षणम्।
- vi) पदपरार्धवक्रता।

Roll No. _____

[Total No. of Pages : 2

PG4S-520-B-22
M.A. IV Semester Degree Examination
SANSKRIT
Alankara Shastra
Paper : S.C. 4.2

Time : 3 Hours

Maximum Marks : 80

Text : Dhvanyalaka of Anandavardhan (Ch. I & II)

सूचना:- सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

1. अलङ्कारशास्त्रग्रन्थेषु ध्वन्यालोकस्य स्थानं निर्धरत। (16)

(अथवा)

आनन्दवर्धनस्य देश-काल-कृति विषये प्रबन्धमारचयत।

2. चत्वारि अनूद्य विवृणुत। (4×4=16)

- i) काव्यस्यात्मा स एवार्थस्तथा यादिकवेः पुरा।
क्रौञ्चद्वन्द्व वियोगोत्थः शोकः श्लोकलमागतः॥
- ii) प्रतीयमानं पुनरन्यदेव वस्लस्ति वाणीषु महाकवीनाम्।
यतप्रसिद्धावयवातिरिक्तं विभाति लावण्यभिवाङ्गवासु॥
- iii) यत्रार्थः शब्दोवा तमर्थमुपसर्जनीकृतस्वार्थो।
भङ्क्तः काव्य विशेषः स ध्वनिरिति सूरिभिः कथितः॥
- iv) आलोकाथी यथा दीपशिखायां यत्नवान् जनः।
तदुपायतया तद्वदर्थे वाच्ये तदादृतः॥
- v) रस भावतदाभासत प्रशान्त्यादिरक्रमः।
ध्वनेरात्माङ्ग भावेन भासमानो भवस्थितः।
- vi) काऽक्त्यन्तरेणाशक्यं यन्तच्याहलं प्रकाशयन्।
शब्दो व्यञ्जकतां बिभ्रत् ध्वन्युक्तेर्विषयी भवेत्॥

3. चतुर्णां काव्यसौन्दर्यं विमृशत।

(4×4=16)

- i) व्रज ममैवैकस्य भवन्तु निःश्वासरोदितव्यानि।
मा तवापि तया विना दाक्षिण्यहतस्यजनिष्य॥
- ii) भ्रम धार्मिक विश्रब्धः स शुनकोऽद्य मारितस्तेन।
गोदानदी कच्छकुञ्जवासिनाहप्तसिंहेन॥
- iii) सुवर्णपुष्पां पृथिवीं चित्रन्ति पुरूषास्त्रयः।
शूरश्च कृतिवियश्च यश्च जानाति सेवितुम्॥
- iv) अनुरामवती सन्ध्या दिवसस्तत्पुरस्सरः।
अहो दैवगतिः कीदृक् तथापि न समागमः॥
- v) तस्या विनापि हारेण निसर्गादेव हारिणौ।
जनयामासतुः कस्य विस्मयं पयोधरौ॥
- vi) रविसङ्क्रान्तसौभाग्यस्तुषारावृतमण्डलः।
विःश्वासान्ध इवादर्शश्चन्द्रमा न प्रकाशते॥

4. 'तस्याभावं जगदुरपरे' - विमृशत।

(16)

(अथवा)

ध्वनि प्रभेदान् सोदाहरणं विवृणुत।

5. चतुर्णां टिप्पणीः लिखत।

(4×4=16)

- i) सहृदयः।
- ii) काव्यलक्षणम्।
- iii) अनिर्वचनीयवादः।
- iv) लोचनम्।
- v) अलङ्कारध्वनिः।
- vi) अर्थान्तरसंक्रमितवाच्यध्वनिः।

Roll No. _____

[Total No. of Pages : 2

PG4S-519 -B-22
M.A. IV Semester Degree Examination
SANSKRIT
Alankara Shastra
Paper : S.C. 4.1

Time : 3 Hours

Maximum Marks : 80

Text : Vakrakti jivita of Kuntaka (Ch. I)

सूचना:- सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

1. कुन्तकस्य देश-काल-कृति विषये प्रबन्धं लिखत।

(16)

(अथवा)

अलङ्कार शास्त्रे वक्रोक्ति प्रस्थान मधिकृत्य प्रबन्धमारचयत।

2. कारिका चतुष्टयं व्याख्यात।

(4×4=16)

- i) चतुर्वर्गफलास्वादमप्यतिक्रम्य तद्विदाम्।
काव्यामृतरसेनान्तश्चमत्कारो वितन्यते॥
- ii) लोकोन्तरचमत्कारिकारि वैचित्र्य सिद्धये।
काव्यस्यायमलङ्कारः कोऽप्यपूर्वो विधीयते॥
- iii) वाच्य वाचक सौभाग्य लावण्य परिपोषकः।
व्यापारशाली वाक्यस्य विन्यासो बन्ध उच्यते॥
- iv) शब्दार्थी सहितौ वक्रकवि व्यापारशालिनी।
बन्धे व्यवस्थितौ काव्यं तद्विदाशदकारिणी॥
- v) श्रुतिपेशलताशालि सुस्पर्शमिव चेतसा।
स्वभावमसृणच्छायमाभिजात्यं प्रचक्षते॥
- vi) असमस्तमनोहारिपदविव्यास जीवितम्।
माधुर्यं सुकुमारस्य मार्गस्य प्रथमो गुणः॥

3. चतुर्णां यथाग्रन्थं काव्यसौन्दर्यं विमृशत।

(4×4=16)

- i) तामभ्युगच्छेद्दु दितानुसारी मुनिः कुशेध्यांहरणाय यातः।
निषादविहाण्डजदर्शनोत्थः श्लोकलमापद्यत यस्य शोकः॥
- ii) द्वयं गतं सम्प्रति शोचनीयतां समागम प्रार्थनया कपालिनः।
कला च सा कान्तिमती कलावतस्लमस्य लोकस्य च नेत्रकौमुदी॥
- iii) स्वेच्छाकेसरिणः स्वच्छस्वच्छायायासितेन्दवः।
त्रायन्तां वो मधुरिपोः प्रपन्नार्तिच्छिदो नखाः॥
- iv) प्रथममरूणच्छायस्तावत्ततः कनकप्रभ
स्तदनु विरहो चाम्यत्तत्री कपोलतलद्युतिः।
प्रसरति ततो ध्वान्तध्वंससक्षमः क्षणदामुखे
सरस विसिनीकन्दच्छेदच्छविर्मृगलाञ्छनः॥
- v) अनेन सार्धं विहराम्बुराशेस्तीरेषु ताडीवन ममरेषु।
दीपान्तरानीतलवङ्गपुष्पैरपाकृतस्वेद लवा मरूद्भिः॥
- vi) उपस्थितां पूर्वमपास्य लक्ष्मीं वनं मया सार्धमसि प्रपन्नः।
त्वमाश्रयं प्राप्य तथा नु कोपात्सोढास्मिन् त्वद्भवने वसन्ती॥

4. यथापाद्यं वक्रताप्रकारान् सोदाहरणं विवृणुत।

(16)

(अथवा)

कुन्तकमनुसृत्य सुकुमारमार्गस्य लक्षणं सोदाहरणं विवृणुत।

5. चतुर्णां टिप्पणीः लिखत।

(4×4=16)

- i) स्वभावोक्तिः।
- ii) काव्यप्रयोजनम्।
- iii) लावण्यम्।
- iv) साहित्यम्।
- v) काव्यलक्षणम्।
- vi) पदपरार्धवक्रता।